

РЕЙ БРЕДЪРИ ЩЕ СЕ СРЕЩНЕМ КРАЙ РЕКАТА

Превод от английски: Нели Константинова, 1982

chitanka.info

В девет без една минута той трябваше вече да е обърнал дървения индианец навътре, към топлия тютюнев мрак, и да е превъртял ключа на вратата. Но нещо се бавеше, защото вън още имаше много хора. Те вървяха някак със загубен вид, без определена посока и цел. Някои се отбиваха и вътре, плъзваха поглед по сортовете пури, изложени в спретнатите им кафяви кутии, после вдигаха поглед нагоре, внезапно изненадани да открият къде се намират, и неопределено казваха:

— Мръква се, а, Чарли?

— Така си е — отговаряше Чарли Муур.

Едни от мъжете излизаха с празни ръце, други си тръгваха с евтина пура, незапалена в устата им.

Едва в девет и половина в четвъртъчната вечер Чарли Муур най-сетне се реши да докосне дървеното рамо на индианеца с чувството, че обезпокоява приятел, когото не иска да смуцава. Внимателно обърна тузецеца натам, накъдето се превръщаше в нощен страж. В полумрака издяланото лице се взираше сурово и сляпо през вратата.

— Е, вожде, и какво виждаш?

Чарли проследи този мълчалив поглед към шосето, което пресичаше самата сърцевина на живота им.

Откъм Лос Анжелос като ято скакалци профучаваха автомобили. Тук те раздражено намаляваха до тридесет километра в час и пропълзваха между дващестината магазинчета, складове и някогашни конюшни, превърнати в бензиностанции, към северния край на града. Там колите избухваха отново в осемдесет километра и се юрваха като Фурии към Сан Франциско — да преподават там уроците си по насилие.

Чарли тихо изсумтя.

Мина един човек, видя го да стои до мълчаливия си дървен приятел, обади се: „Последна нощ, а?“ и отмина.

Последната нощ.

Хм. Някой вече се осмели да произнесе думите.

Чарли се извърна, за да угаси осветлението; заключи вратата и както излезе с наведен поглед на тротоара, застина.

Също като хипнотизиран, той усети как погледът му се вдига отново към старото шосе, което се виеше оттук със своите ветрове и мириси от незапомнени времена. Огромни букети от фарове избухваха

и при отминаването се разсипваха на червени габарити, сякаш ята дребни светещи рибки се стрелваха след акули и скитащи китове. Светлините потъваха в далечината и изчезваха сред тъмните хълмове.

Чарли откъсна поглед от тях и тръгна бавно през своето градче. В това време часовникът над Клуба отмери четвърт час и продължи към десет, а той още се разхождаше и се чудеше, а после престана и да се чуди, че всички магазини още са отворени — дълго след работното си време и на всяка врата стоеше мъж или жена, сковани дори по-неподвижно, отколкото той и неговият индиански храбрец се бяха сковали от толкова коментираното, ужасно бъдеще, внезапно станало Сега Тук Нощес.

Фред Фъргюсън, препараторът на птици, родственик на семейството диви бухали и плашливи сърни, изложени завинаги на витрината му, заговори в нощния въздух, когато Чарли приближи:

— Не е за вярване, нали?

Явно нямаше нужда от отговор, защото веднага продължи:

— Като си помислиш, просто не може да бъде. Утре шосето ще бъде вече мъртво и заедно с него ще умрем и ние.

— Е, чак толкова зле няма да бъде — каза Чарли.

Фъргюсън го погледна възмутен:

— Така ли! Че не беше ли ти тоя, дето толкова руга преди две години и се заканваше да сложи бомба на властите, да застреля ония от пътното строителство, да отмъкне бетонобъркачките и булдозерите, когато почнаха новото шосе на триста метра западно оттук. Как тъй нямало да бъде толкова зле! Ще бъде и ти много добре знаеш това!

— Знам — проговори най-сетне Чарли Муур.

Фъргюсън размишляваше за това неголямо разстояние.

— Триста нищо и никакви метра. Не е много, а? И като си помислиш, че градчето ни е широко само сто метра, това прави... двеста метра — ни повече, ни по-малко — до новата магистрала. Само двеста метра от хората, които имат нужда от гайки, болтове или бои. Двеста метра от ония, запалените, дето се връщат от лов из планината, носят разни — току-що убити сърни и всякакви горски твари и им трябват услугите на единствения първокласен препаратор по крайбрежието. Двеста метра от дамите, на които им трябва аспириин. — Той погледна дръгстора. — Подстригване — и погледна раираната

колона на остъклената бръснарница малко по-нататък. — Сок от ягоди — кимна към будката за сиропи. — И колко още.

Те замълчаха и изброиха останалите на ум, плъзгайки поглед по магазинчета, лавки и будки.

— Може би още не е съвсем късно?

— Не е късно ли, Чарли? По дяволите. Бетонът вече е забъркан, излян и се е втвърдил. На разсъмване ще махнат бариерите от двата края на новия път. Губернаторът ще пререже лентата пред първата кола. После... може би първата седмица хората ще си спомнят Оук Лейн, втората — сигурно вече не толкова. А след един месец? След един месец ще станем мазка остаряла боя вдясно от пътя, ако летят на север, или вляво, ако се носят на юг с разгорещените си гуми. Виж там Оук Лейн! Помниш ли го? Града-призрак. Фюит! И го няма.

Фъргюсън помълча едно-две тупвания на сърцето.

— Фред... И какво смяташ да правиш?

— Ще поостана малко. Ще натъпча някоя и друга птица, хваната от тукашните момчета. После ще размърдам старата таратайка и сам ще потегля по тая нова свръхволна магистрала в кой знае каква посока, накъдето и да било и сбогом, Чарли Муур.

— Лека нощ, Фред. Дано успееш да поспиш.

— А-а, че да изпусна посрещането на тая новогодишна нощ посред юли месец...?

Чарли си тръгна и гласът зад него заглъхна. Стигна до бръснарницата, където зад витрината трима мъже в креслата се бяха оставили на усърдното бръснене. Движението от шосето плъзгаше по тях светлинни отблясъци. Изглеждаше, че потъват в поток от огромни светулки.

Чарли влезе вътре. Всички обърнаха очи към него.

— Някой има ли някаква идея?

— Прогресът, Чарли — обади се Франк Мариано, както решише и подстригваше клиента си, — е една идея, която не може да бъде спряна от никоя друга идея. Остава ти само да вдигнеш целия този проклет град, заключваш го, натоварваш го, пренасяш го и го посаждаш край онова, новото шосе.

— Миналата година изчислявахме колко може да ни струва. Четиридесетина магазинчета по около три хиляди долара средно, за да ги преместиш само триста метра по на запад...

— Тоя гениален план пропадна — измърмори някой изпод влажната, гореща хавлиена кърпа, заровен в неотвратимия факт.

— Един хубав ураган може да ни свърши добра работа — безплатен превоз!

Всички слабо се разсмяха.

— Тая вечер всички имаме празник — обади се мъжът под хавлиената кърпа. Той се изправи, оказа се, че е Ханк Съмърз, бакалинът. — Да му ударим по някое и друго твърдо питие, пък тогава да му мислим къде ли, по дяволите, ще бъдем догодина по това време.

— Не се борихме достатъчно упорито — каза Чарли. — Трябваше да се запретнем още в самото начало.

— По дяволите! — Франк кльцна един косъм, който стърчеше от доста голямото ухо. — Времето си тече и не минава ден, без някой да не бъде засегнат. Този месец, тази година беше наш ред. Следващия път *ние* ще поискаме нещо и ще се окаже, че друг е бил засегнат и всичко това в името на Ставай и Изчезвай. Слушай, Чарли, върви да организираш доброволци. Минирайте това ново шосе. Но внимателно! Защото тъкмо ще стъпиш на шосето да сложиш бомбата и току-виж, те размазал някой камион с тор, пътуващ за Салинас.

Пак смях, който бързо угасна.

— Вижте — каза Ханк Съмърз и всички погледнаха. Той говореше на собственото си наплюто от мухи отражение в старото огледало, като че ли се опитваше да внуши на близнака си своята логика. — Ние живеем тук вече тридесет години, вие и аз, всички ние. Няма да умрем, ако се преместим. Свети боже, още не сме пуснали кой знае колко дълбоко корен. Зрелостният изпит. Училището за тежки удари ни изхвърли през вратата без никакви извинения и благодарности. Аз съм готов. А *ти*, Чарли?

— И аз вече — обади се Франк Мариано. — В понеделник сутрин, в шест часа. Натоварвам си бръснарницата на ремарке и се изстрелвам подир клиентите си с деветдесет мили в час!

Смехът прозвуча като последния за деня, затова Чарли се обърна с едно царствено и безучастно движение и се озова отново на улицата.

Магазините още не затваряха, навсякъде светеше, вратите стояха широко отворени, сякаш всеки стопанин отказваше да се прибере у дома си, поне докато тази река навън течеше, докато продължаваше голямото движение, блясъкът и шумът от хора и метал, приливите

светлини, с които толкова бяха свикнали, че не вярваха руслото на тази река някога да познае сух сезон.

Чарли се помайваше, отбиваше се от магазин в магазин, пи кока-кола в сладкарничката, купи си някакви непотребни канцеларски принадлежности от дръгстора под мекото пърхане на дървения вентилатор, който си шепнеше нещо под тавана. Шляеше се като джебчия, който си открадва по някоя гледка. Поспря се в пасажа, където в събота следобед цигани продаваха вратовръзки и амбулантни търговци на всякакви кухненски посуди излагаха куфарните си светове, за да привлекат минувачите. Накрая той стигна до бензиностанцията, където Пийт Бриц, потънал в бензин, човъркаше онемелия търбух на безжизнен и търпелив форд модел 1947 година.

В десет часа като по негласна, но всеобща уговорка, всички магазини угаснаха, хората си тръгнаха за в къщи, сред тях и Чарли Муур.

Той настигна Ханк Съмърз, чието лице още светеше, зачервено от не особено нужното бръснене. Повървяха мълчаливо, без да бързат, покрай къщите, пред които сякаш цялото население бе насядало да пуши или плете, люлееше се в плетени столове или си вееше срещу несъществуващия задух.

Ханк внезапно се разсмя на някаква своя си мисъл. След няколко крачки реши да я оповести:

*Ще се срещнем край реката,
край реката, край реката.
Ще се срещнем край реката,
там, при Божии Трон.*

Изтананика я и Чарли кимна:

— Първа баптистка църква, тогава бях на дванайсет години.

— Бог дал, комисарят по пътищата взел — каза сухо Ханк. — Смешна работа. Не бях се замислял колко много един град в същност е хората. Нещата, които правиш, това е то. Там, под горещата хавлия, си мислех: какво е за мен това място? Едно бръснене — си отговорих.

Или Рус Нюуъл, който ти поправя карбуратора в гаража си „Нощна птица“? Да. И Ели Мей Симпсън...

Той смутено преглътна думите си.

Ели Мей Симпсън... Чарли продължи списъка на ум... Ели Мей Симпсън правеше студено къдрене на старите дами в еркерния си Моден салон... Док Найт подрежда шишенца с лекарства по витрината на аптеката... железарският магазин, изложен по пладне на горещото слънце, а вътре Клинт Симпсън подбира и подрежда милионите искри и блясъци — медни, сребърни и златни, всичките му гвоздеи, панти, дръжки, разни триони, чукове и усукани медни жици, рула алуминиеви фолия — също като джунджуриите, изтърсени от джобовете на хиляда хлапака през хиляда отминали лета... и после... после неговото място, топлият сумрак, кафяв, уютен мускусен като бърлога на пушеца тютюн мечка... плътен от влажния складов дъх на цели фамилии разнокалибрени пури, вносни цигари-фитили, очакващи да бъдат взривени във въздуха...

Махни всичко това — мислеше си Чарли — и нищо няма да остане. Сградите наистина. Всеки може да вдигне някакво скеле и да изрисува табелка какво става вътре. Но хората вдъхват живот на всички тия проклети неща.

Ханк се носеше по собствените си дълги размишления.

— Вярно, че сега ми е мъчно. Иска ми се да върна всеки обратно в магазина му и да погледам кой какво може да прави. Защо ли не съм обръщал внимание всичките тия години? По дяволите. Какво те е прихванало, Ханк Съмърз? Има и друг Оук Лейн нагоре по пътя или надолу по пътя, и там хората се занимават със същите неща като тук. Но където и да попадна, следващия път ще гледам по-внимателно, кълна се в Бога. Довиждане, Чарли.

— По дяволите с твойто довиждане.

— Добре тогава — лека нощ.

И Ханк си отиде. Чарли бе стигнал до своя дом и Клара го чакаше на летящата врата с чаша ледена вода.

— Да поседнем малко отвън?

— Като другите? Може.

Отидоха на верандата и на тъмно седнаха в дървените люлки, окачени на вериги. Загледаха се как по шосето на приливи и отливи

наближаваха предните фарове и отминаваха сърдито червените огънчета — като въглени от огромна жаравя, разсипана по полята.

Чарли отпиваше бавно водата и докато пиеше, си помисли: Едно време нямаше да видиш път да умира. Ще усетиш само как постепенно увяхва, да, както си лежиш нощем в леглото, може би съзнанието ти ще долови някакъв намек, някакво побутване или неспокойствие, които те предупреждават, че потъва. Но са нужни години и години, докато пътят предаде прашния си дух, а друг се раздвижи от живот. Така бяха нещата: бавно пристигаха и бавно отминаваха. Така си бяха нещата винаги.

Но вече не е така. Сега е въпрос на часове.

Той въздъхна.

Вгледа се в себе си и откри нещо ново.

— Май ми мина вече бесът.

— Хубаво — каза жена му.

Полюляха се известно време, две половинки от едно удоволствие.

— О, боже, но там по едно време страшно ми беше причерняло.

— Спомням си — каза тя.

— Но сега, като се позамислих и... — Той говореше, без да бърза, по-скоро на самия себе си. — Милиони коли минават оттук всяка година. И харесва ти или не, но пътят просто не беше достатъчно голям, ние тук задържахме света — с този стар път и с дози стар град. Светът казва, че трябва да се движи. И сега, по това ново шосе, ще минават не един, а два милиона коли само на един пушечен изстрел оттук, ще отиват там, където трябва да отидат, за да си вършат нещата, които според тях били важни, и няма значение дали наистина са важни, или не, щом хората мислят, че е така, важното е какво мислят. И ако ние наистина бяхме разбрали какво приближава, да бяхме го обмислили от всички страни, щяхме да вземем един парен чук, пък да смажем целия град и да речем: „Минавайте!“, вместо да ги заставяме да прокарват проклетия си път чак там, отвъд детелиновите ливади. А така градът умира мъчително, задушаван от касапско въже, вместо да го бяхме хвърлили от някоя скала. Да, да. — Той запали лулата си и издиша голям облак дим, в който да забули миналите грешки и сегашните разкаяния. — Но нали сме хора, друго не можехме и да сторим...

Чуха часовника над дръгстора да отмерва единадесет, после часовника над Клуба — единадесет и половина и в дванадесет си легнаха на тъмно, всеки със своите мисли, загледан в тавана.

— Зрелостният изпит.

— Какво?

— Франк, бръснарят, го каза и беше прав. Цялата тази седмица беше като последните дни на училище едно време. Спомням си как се чувствах, толкова ме беше страх, че чак ми се плачеше и все си обещавах всеки ден да се държа както трябва до момента, когато взема зрелостното в ръцете си, защото само бог знае какво ще ни донесе утрешният ден. Безработица. Депресия. Война. А после идва денят, настъпва най-сетне това утре и се оказва, че все пак съм жив, бога ми, още съм си цял-целеничък и нещата започват отново и пак са си същите, дявол да го вземе, оказва се, че всичко си е наред. Така че това си е просто още един зрелостен изпит, както каза Франк и беше напълно прав.

— Чуй — обади се жена му след известно време. — Чуваш ли?

В нощта реката още се носеше през града, металната река вече беше поутихнала, но все така прииждаше и отминаваше с познатия си мирис на приливи и отливи, на тъмно море от бензин. Тя хвърляше отблясъци по тавана над тяхното гробовно легло, сякаш светлинки от самолетчета се плъзгаха нагоре-надолу, а в това време техните клепачи бавно, бавно се затваряха, дишането им стана равномерно като шума от движението на този прилив... и накрая заспаха.

При първия светлик на зората половината легло беше празно.

Клара се надигна леко уплашена.

Чарли нямаше навик да излиза толкова рано.

После я разтревожи още нещо. Тя се послуша да разбере какво я бе накарало внезапно да потрепери, но преди да ѝ стане ясно, чу стъпки.

Идваха доста отдалеч и едва след време стигнаха до пътеката, изкачиха стъпалата и влязоха в къщата. После — тишина. Тя чу как Чарли спря в гостната и остана неподвижен дълго време. Накрая го повика:

— Чарли? Къде беше?

Той влезе в стаята, слабо осветена от изгрева, седна на леглото до нея и се замисли за това къде беше ходил и какво беше правил.

— Поразходих се около километър по брега и обратно. По пътя до онези дървени бариери, откъдето започва новото шосе. Реших, че само това ми остава — да стана част от цялата тази проклета работа.

— Отвориха ли новия път...?

— Отворен е и вече си върши работата. Не забелязваш ли?

— Да. — Тя се надигна бавно в леглото, наведе глава и се послуша със затворени очи. — Това е значи. Значи от това ми стана някак неспокойно. Старият път. Той наистина е *мъртъв*.

Заслушаха се в тишината около къщата. Старият път бе опустял, пресъхнал и хлътнал като руслото на река в странния сезон на несвършващото лято, което ще остане завинаги. През нощта течението наистина се беше преместило, бе сменило руслото и бреговете си. Сега около къщата се чуваха единствено дърветата, повявани от вятъра, и птиците, които започваха ранобудните си хорове миг преди слънцето да се покаже изцяло над хълмовете.

— Тихо наистина.

Те отново се заслушаха.

А там, далеч нататък, на около двеста и петдесет-триста метра отвъд ливадата, по-близо до морето, те дочуха стария, познат, но приглушен шум на тяхната река, поела новото си течение, носеше се и носеше, за да не спре никога вече, по земите, които се простираха на север, и на юг — през притихналата светлина. А отвъд нея — шумът на истинска вода, морето, което сякаш бе притеглило тази река по-близо до брега си...

Чарли Муур и жена му поседяха неподвижно още известно време, заслушани в мъглявия шум на реката отатък ливадата, която течеше ли, течеше.

— Фред Фъргюсън беше там още преди изгрев слънце — проговори Чарли с глас, който вече припомняше Миналото. — Тълпи от хора. Представители на пътното управление и всякакви други. Всичките едни оживени... Самият Фред, представи си, отиде и хвана единия край. Аз хванах другия. И двамата заедно отместихме дървената бариера. После отстъпихме настрана... и пуснахме автомобилите да минават.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.